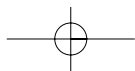
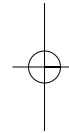
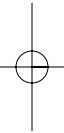
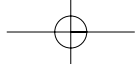

ΣΥΕΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΠΑΡΑΦΙΛΙΕΣ
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Σεξουλική & ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΦΙΛΙΕΣ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ-ΕΚΤΙΜΗΣΗ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Ορέσσης Γιωτάκος
Ψυχίατρος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
METHA
medical art
ΑΘΗΝΑ

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΠΑΡΑΦΙΛΙΕΣ
Αιτιολογία – Εκτίμηση – Αντιμετώπιση
Ορέστης Γιωτάκος

Copyright © 2004 ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ

Επιμέλεια–Παραγωγή–Κεντρική Διάθεση:
ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ
Αδριανείου 3, 115 25 Αθήνα
Τηλ. 210-67 14 371 – 67 14 340, FAX: 210-67 15 015
E-mail: BetaMedArts@hol.gr
www.betamedarts.gr
EN ISO 9001:2000

ISBN: 960-8071-70-4

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή εν όλω ή εν μέρει ή περιληπτικά, κατά παράφραση ή διασκευή του παρόντος έργου με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογραφήσεως ή άλλως πως, σύμφωνα με το Ν. 2121/1993 και τους λοιπούς κανόνες ημεδαπού και διεθνούς δικαίου, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Στη Μυρτώ και την Άννα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος Ν. Βαϊδάκη	xv
Πρόλογος Α. Μαγγανά	xvii
Πρόλογος συγγραφέα	xix

Εισαγωγή

Τα γενικά ψυχολογικά χαρακτηριστικά των ατόμων με σεξουαλική παραπρωματικότητα	1
Το βιολογικό υπόβαθρο των ατόμων με σεξουαλική παραπρωματικότητα	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Βιασμός

Ορισμός	5
Επδημιολογία του βιασμού	5
Ταξινόμηση και κλινικά χαρακτηριστικά των ατόμων που βιάζουν	6
Θεωρίες για τη σεξουαλική επιθετικότητα και το βιασμό	8
Ψυχοδυναμικές απόψεις	8
Συμπεριφορικές απόψεις	9
Φεμινιστικές απόψεις	10
Κοινωνιο-γνωσιακές απόψεις	11
Κοινωνιο-βιολογικές απόψεις	12
Παράμετροι που σχετίζονται άμεσα με τη σεξουαλική επιθετικότητα και τη διάπραξη του βιασμού	14
Προδιαθεσικοί παράγοντες	14
Προσχεδιασμός της διάπραξης βιασμού	15
Χαρακτηριστικά του θύματος και φύση της διάπραξης	16
Συναισθηματικοί παράγοντες και κίνητρο	17
Οι διαστάσεις επιθετικότητας και παρορμητικότητας	17
Ψυχοκοινωνικό ιστορικό ατόμων που καταδικάστηκαν για βιασμό	19
Οικογενειακό ιστορικό	19
Ιστορικό εκπαίδευσης	19
Εργασιακό ιστορικό	20
Κοινωνικό ιστορικό	20
Κοινωνικές δεξιότητες	20
Σεξουαλική ταυτότητα ατόμων που καταδικάστηκαν για βιασμό	21
Σεξουαλικό ιστορικό	21
Ερωτικές σχέσεις	22
Σεξουαλική προτίμηση και σεξουαλική διέγερση	23

viii

Ειδικές ψυχολογικές παράμετροι που χαρακτηρίζουν τα άτομα που καταδικάστηκαν για βιασμό	24
Άρνηση και έλλειψη αντίληψης ή/και ανάληψης ευθύνης	24
Διαστρεβλώσεις της γνωσιακής διεργασίας	24
Έλλειψη ενσυναίσθησης	25
Ψυχιατρική εκτίμηση	26
Διάγνωση Άξονα Ι	26
Διάγνωση Άξονα ΙΙ	26
Συννοσηρότητα με παραφυλίες	27
Συννοσηρότητα με μη σεξουαλική επιθετικότητα	27
Μέθοδοι εκτίμησης ατόμων που καταδικάστηκαν για βιασμό	27
Κλινική συνέντευξη	27
Ψυχομετρικές κλίμακες	28
Μέτρηση της σεξουαλικής συμπεριφοράς	28
Μέτρηση των γνωσιών	30
Μέτρηση της άρνησης	31
Μέτρηση της ενσυναίσθησης	31
Εκτίμηση ερωτικών σχέσεων	31
Μέτρηση του θυμού	32
Μέτρηση της προσωπικότητας	32
Βιολογική εκτίμηση	34
Θεραπευτικές προσεγγίσεις ατόμων με ιστορικό διάπραξης βιασμού	35
Δεδομένα	35
Θεραπευτικές κατευθύνσεις	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Παιδοφιλία

Ψυχοπαθολογία	37
Ορισμός	37
Διαγνωστικά κριτήρια	37
Σχολιασμός κριτηρίων	38
Κατηγοριοποίηση	39
Επιδημιολογία	40
Αιτιολογία	40
Προδιαθεσικοί παράγοντες	40
Οι έφηβοι που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά	42
Εκτίμηση	42
Γενικές παρατηρήσεις	42

Κλίμακες	43
Φαλλομετρικές τεχνικές	43
Θεραπεία	44
Γενικές ψυχοθεραπευτικές τεχνικές	44
Συμπεριφορικές θεραπείες	45
Πρόληψη υποτροπής	46
Βιολογικές θεραπείες	47
Εκτίμηση θεραπειών	48
Εκτίμηση κακοποίησης παιδιού	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Αιμομιξία

Ψυχοπαθολογία	51
Ορισμός	51
Επιδημιολογία	51
Στοιχεία από την ιστορία	52
Αιτιολογία	53
Τύποι αιμομιξίας	54
Αιμομιξία πατέρα-κόρης	54
Αιμομιξία μεταξύ αδελφών	55
Αιμομιξία μητέρας-αγοριού	56
Εκτίμηση	56
Επιπτώσεις	58
Ψυχολογικές συνέπειες της αιμομιξίας	58
Οικογένειες υψηλού κινδύνου	58
Τριγωνοποίηση	58
Μετατραυματική διαταραχή	59
Θεραπευτική παρέμβαση	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Άλλες παραφυλίες**Επιδειξιμανία**

Ψυχοπαθολογία	61
Διαγνωστικά κριτήρια	61
Ηλικία έναρξης	61
Επιδημιολογία	62
Στοιχεία προσωπικότητας	62

x

Σχέση με άλλες παραφυλίες	62
Λειτουργία στην οικογένεια	63
Ψυχοϊατροδικαστικά θέματα	63
Αιτιολογία	64
Ψυχαναλυτικό μοντέλο	64
Συμπεριφορικά-γνωσιακά μοντέλα	64
Η θεωρία διαταραχής της ερωτικής σχέσης	65
Νευρολογικά ευρήματα	66
Ορμονολογικά ευρήματα	66
Εκτίμηση	67
Ψυχιατρική εκτίμηση	67
Ψυχιατρική εξέταση	67
Ψυχολογικές δοκιμασίες-ερωτηματολόγια	67
Κλίμακες βαθμολόγησης	68
Πληθυσμογραφία πέους-Φαλλομετρία	69
Πολυγραφική μέθοδος	69
Θεραπεία	70
Συμπεριφορικές θεραπείες	70
Βιολογικές θεραπείες	76
Μελλοντικές κατευθύνσεις	77
Φετιχισμός	78
Ψυχοπαθολογία	78
Ιστορία	78
Διαγνωστικά κριτήρια	78
Επιδημιολογία	79
Κλινικά χαρακτηριστικά	79
Επιλογή του φετίχ	80
Αιτιολογία	81
Ψυχαναλυτικές θεωρίες	81
Συμπεριφορικές θεωρίες	81
Άλλες ψυχολογικές απόψεις	82
Θεωρίες κοινωνικής μάθησης	82
Ηθολογία	82
Κοινωνιοβιολογικές απόψεις	83
Βιολογικά ευρήματα και υποθέσεις	83
Θεραπεία	83

Εφαψιμανία	85
Ψυχοπαθολογία	85
<i>Διαγνωστικά κριτήρια</i>	85
<i>Επιδημιολογία</i>	85
<i>Συνοδές παραφιλίες</i>	86
Αιτιολογία	86
Εκτίμηση	87
<i>Κλινική εκτίμηση</i>	87
<i>Εκτίμηση με σκοπό τη θεραπεία</i>	87
<i>Πληθυσμογραφία πέους</i>	88
Θεραπεία	88
<i>Γνωσιακή-συμπεριφορική θεραπεία</i>	88
<i>Βιολογικές θεραπείες</i>	89
Σεξουαλικός σαδισμός	90
Ψυχοπαθολογία	90
<i>Ιστορία</i>	90
<i>Διαγνωστικά κριτήρια</i>	90
<i>Επιδημιολογία</i>	90
<i>Συνοδά ευρήματα</i>	91
<i>Τύποι σαδιστικής συμπεριφοράς</i>	91
<i>Σαδιστικός φόνος και φόνος ηδονής</i>	92
<i>Σαδιστικός βιασμός</i>	94
Αιτιολογία	95
<i>Ψυχοδυναμικές θεωρίες</i>	95
<i>Συμπεριφορικές απόψεις</i>	96
<i>Βιολογικά ευρήματα και απόψεις</i>	96
Εκτίμηση	96
<i>Διαγνωστική προσπέλαση</i>	96
<i>Ερωτηματολόγια</i>	97
<i>Φαλλομετρικές τεχνικές</i>	97
Θεραπεία	98
Σεξουαλικός μαζοχισμός	99
Ψυχοπαθολογία	99
<i>Ιστορία</i>	99
<i>Ψυχικός και ηθικός μαζοχισμός</i>	99
<i>Είναι ο σεξουαλικός μαζοχισμός ψυχική διαταραχή;</i>	100

<i>Μαζοχισμός και ψυχοπαθολογία</i>	100
<i>Επιδημιολογία</i>	101
<i>Τα τρία πυρηνικά στοιχεία του μαζοχισμού</i>	101
<i>Ο μαζοχισμός στα δύο φύλα</i>	103
Αιτιολογία	103
<i>Ψυχαναλυτικές θεωρίες</i>	103
<i>Διάφορες ψυχολογικές θεωρίες</i>	104
<i>Θεωρίες μάθησης</i>	105
Εκτίμηση	105
<i>Εκτίμηση των μαζοχιστικών ενδιαφερόντων</i>	105
Θεραπεία	106
Παρενδυματικός φετιχισμός	107
Ψυχοπαθολογία	107
<i>Ορολογία</i>	107
<i>Διαγνωστικά κριτήρια</i>	107
<i>Προβληματισμοί που αφορούν τα διαγνωστικά κριτήρια</i>	108
<i>Αυτογοναικοφιλία</i>	108
<i>Είναι ο παρενδυματικός φετιχισμός ψυχική διαταραχή;</i>	109
<i>Αναπτυξιακή πορεία</i>	111
<i>Επιδημιολογία</i>	111
Αιτιολογία	111
<i>Βιολογικά δεδομένα</i>	110
<i>Ψυχοκοινωνικά δεδομένα</i>	113
Εκτίμηση	114
<i>Κλινική εκτίμηση</i>	114
<i>Εκτίμηση επικινδυνότητας</i>	115
Θεραπεία	115
<i>Ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις</i>	115
<i>Βιολογικές θεραπείες</i>	116
Ηδονοβλεψία	118
Ψυχοπαθολογία	118
<i>Ορισμός</i>	118
<i>Διαγνωστικά κριτήρια</i>	118
<i>Ηλικία έναρξης</i>	119
<i>Επιδημιολογία</i>	119
<i>Χαρακτηριστικά στοιχεία του ηδονοβλεψία</i>	120

Αιτιολογία	120
<i>Ψυχαναλυτικές απόψεις</i>	120
<i>Θεωρία κοινωνικής μάθησης</i>	121
<i>Θεωρία διαταραχής της ερωτικής σχέσης</i>	121
<i>Βιολογικά ευρήματα</i>	121
Εκτίμηση	122
<i>Εκτίμηση με σκοπό τη διάγνωση</i>	122
<i>Κλίμακες</i>	123
<i>Φαλλομετρικές τεχνικές</i>	123
<i>Ιατροδικαστικά θέματα</i>	124
Θεραπεία	124
Παραφιλία μη προσδιοριζόμενη αλλιώς	125
<i>Ιστορία ταξινόμησης</i>	125
<i>Διαγνωστικά κριτήρια</i>	126
<i>Προβληματισμοί σχετικά με τα διαγνωστικά κριτήρια</i>	126
Παραφιλίες που σχετίζονται με μη ανθρώπινα αντικείμενα	127
<i>Ζωοφιλία</i>	127
<i>Κλυσμαφιλία</i>	129
<i>Μυρμηγκοφιλία</i>	130
<i>Οσφρησιοφιλία</i>	130
<i>Βρωμοφιλία</i>	130
<i>Ουροφιλία</i>	131
<i>Κοπροφιλία</i>	131
<i>Βαμπιρισμός</i>	131
Παραφιλίες που σχετίζονται με ταπείνωση του ίδιου ή του/της συντρόφου	132
<i>Τηλεφωνική σκατοφιλία ή αισχροφιλία</i>	132
<i>Αφηγησιοφιλία</i>	133
<i>Χρηματοφιλία</i>	133
<i>Καταστροφοφιλία</i>	133
<i>Εμετοφιλία</i>	133
Παραφιλίες που σχετίζονται με μη συγκατατιθέμενα πρόσωπα	133
<i>Νεκροφιλία</i>	133
<i>Υπνοφιλία</i>	135
<i>Συμφοροφιλία</i>	135
Άτυπος εστιασμός σε ανθρώπινα αντικείμενα (εαυτό ή άλλους)	136
<i>Υποξυφιλία</i>	136
<i>Ψυχοπαθολογία</i>	136

xiv

Αιτιολογία	138
Ουρηθρικοί χειρισμοί	139
Μορφοφιλία	139
Μεροφιλία	140
Στιγματοφιλία	140
Αβαδισοφιλία	140
Ακροτομοφιλία	140
Αποτεμοφιλία	141
Νηπιασμός	141
Εφηβισμός	141
Γεροντοφιλία	141
Ανδρομιμητοφιλία	141
Αυτογυναικοφιλία	142
Γυναικοανδρομορφοφιλία	143
Σκοπτοφιλία	143
Τριολισμός	143
Πικτοφιλία	144
Αυταγωνιστοφιλία	144
Εγκληματοφιλία	144
Κλεπτοφιλία	144
Σεξουαλική εξάρτηση ή εθισμός	144

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Νομοθεσία των σεξουαλικών εγκλημάτων

Ιστορική εξέλιξη της νομοθεσίας για το έγκλημα του βιασμού	147
Η τρέχουσα νομοθεσία – Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής	149
Σχολιασμός της σύγχρονης νομοθεσίας για το βιασμό	153
Σχολιασμός των θέσεων της σύγχρονης νομοθεσίας και της Ψυχιατρικής για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών	154

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Βιολογικά δεδομένα σε άτομα με σεξουαλική επιθετικότητα και σεξουαλική παρέκκλιση

Ανδρογόνα και σεξουαλική συμπεριφορά	157
Ιστορικά στοιχεία	157
Φυλετικές ορμόνες και συμπεριφορά	158

Τεστοστερόνη	159
Ανδρογόνα και ψυχικό ή σωματικό stress	161
Ανδρογόνα και διάθεση	162
Ανδρογόνα και γνωσιακή λειτουργία	163
Κοινωνικός σεξουαλικός διμορφισμός	166
Τεστοστερόνη και ανδρική σεξουαλική συμπεριφορά	167
Χορήγηση τεστοστερόνης και σεξουαλική συμπεριφορά	168
Επίδραση της σεξουαλικής συμπεριφοράς στην τεστοστερόνη	169
Ανδρογόνα και γυναικεία σεξουαλική συμπεριφορά	170
Ανδρογόνα και επιθετική συμπεριφορά	172
Ανδρογόνα και επιθετική συμπεριφορά στα ζώα	172
Ανδρογόνα και επιθετική-σεξουαλική συμπεριφορά στα ζώα	172
Ανδρογόνα και επιθετικότητα-σεξουαλικότητα σε παιδιά και εφήβους	174
Πρώιμη αρρενοποίηση	175
Εξωγενής χορήγηση τεστοστερόνης	176
Ανδρογόνα και αθλητική αγωνιστικότητα	177
Τεστοστερόνη και επιθετική συμπεριφορά	178
Τεστοστερόνη και αυτοβαθμολογούμενη επιθετικότητα	179
Τα ανδρογόνα σε άτομα με γενική παραπωματικότητα	180
Ανδρογόνα και επιθετική ή άτυπη σεξουαλική συμπεριφορά	182
Τα ανδρογόνα σε άτομα με σεξουαλική επιθετικότητα και σεξουαλική παραπωματικότητα	182
Τα ανδρογόνα σε άτομα με παρεκκλίνουσα ή άτυπη σεξουαλική συμπεριφορά	183
Νευροενδοκρινικά πρότυπα ανταπόκρισης σε άτομα με άτυπη επιλογή ερωτικού αντικειμένου	184
Τα αντιανδρογόνα στη θεραπεία σεξουαλικών παραπωματιών	186
Φυλετικές ορμόνες και αμινεργικό νευροδιαβιβαστικό σύστημα στην παρεκκλίνουσα σεξουαλική συμπεριφορά	188
Δεδομένα από μελέτες σε ζώα	188
<i>Ανδρογόνα και σεροτονεργικό σύστημα</i>	188
<i>Ανδρογόνα και νορεπινεφρινικό σύστημα</i>	189
<i>Ανδρογόνα και ντοπαμινεργικό σύστημα</i>	190
<i>Σχέσεις ανδρογόνων-οιστρογόνων</i>	190
Δεδομένα από μελέτες σε ανθρώπους	191
<i>Αλληλεπίδραση φυλετικών ορμονών και αμινεργικού νευροδιαβιβαστικού συστήματος στην εκδήλωση της συμπεριφοράς</i>	191
<i>Αλληλεπίδραση φυλετικών ορμονών και αμινεργικού νευροδιαβιβαστικού συστήματος στην εκδήλωση σεξουαλικής συμπεριφοράς</i>	192
<i>Η μονοαμινική θεωρία για τις σεξουαλικές παρεκκλίσεις (παραφιλίες)</i>	194

xvi

<i>Δεδομένα από τη συννοσηρότητα των παραφιλικών διαταραχών</i>	195
<i>Δεδομένα από την ψυχοφαρμακολογία των παραφιλικών διαταραχών</i>	196

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Το προφίλ του σεξουαλικού δράστη στην Ελλάδα

Μέθοδος	199
Εισαγωγή	199
Το δείγμα	200
Καταγραφή ιστορικού και συμπλήρωση ψυχομετρικών κλιμάκων	200
Ψυχιατρική εκτίμηση	202
Στατιστική ανάλυση	202
Αποτελέσματα – Συζήτηση	203
Κοινωνικό προφίλ	203
Εγκληματολογικό προφίλ	205
Σεξουαλικό προφίλ	207
Ψυχιατρικό προφίλ	210
<i>Ψυχιατρική διάγνωση, Άξονας I</i>	210
<i>Ψυχιατρική διάγνωση, Άξονας II</i>	213
Συννοσηρότητα με παραφιλίες	214
Συννοσηρότητα με μη σεξουαλική επιθετικότητα	215
Το φαινόμενο της άρνησης και έλλειψης ανάληψης ευθύνης	215
Ο τρόπος γονεϊκής ανατροφής	216
Οι διαστάσεις της προσωπικότητας και τα επίπεδα επιθετικότητας, παρορμητικότητας και αυτοκτονικότητας	217
<i>Προφίλ προσωπικότητας</i>	220
Επίλογος – Προτάσεις	223
Δεδομένα από την πρωτογενή πρόληψη σεξουαλικής κακοποίησης μέσω της θεραπευτικής αντιμετώπισης των σεξουαλικών παραπτωμάτων	223
<i>Προγράμματα σε κρατούμενους</i>	223
<i>Προγράμματα στην κοινότητα</i>	225
Συμπεράσματα και αναδυόμενες προτάσεις για τη χώρα μας	226
Βιβλιογραφία	231

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

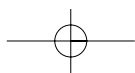
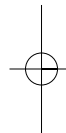
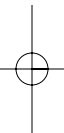
Σε όλες τις κοινωνίες από αρχαιοτάτων χρόνων θεσπίζονται κανόνες για τη ρύθμιση της επιθετικότητας και της σεξουαλικότητας. Μέσα από αυτές τις ρυθμίσεις η κοινωνία έλεγχε τις συμπεριφορές των μελών της με τιμωρίες, όπως για παράδειγμα στο βιασμό (νόμοι Χαμουραμί, Νόμοι Γόρτυνος, αλλά και σύγχρονοι νόμοι). Η θρησκεία, από την πλευρά της, συμπληρώνει με δικούς της κανόνες και τελετουργίες τη ρύθμιση της επιθετικότητας («ου φονεύσεις») και της σεξουαλικότητας («ου μοιχεύσεις»), ορίζοντας ποιες συμπεριφορές είναι ηθικά αποδεκτές και ποιες αμαρτία.

Τους τελευταίους αιώνες (κυρίως από το 18ο) άρχισε να ενδιαφέρεται γι' αυτά τα θέματα και η Ιατρική. Σε αυτή την περίοδο δημιουργήθηκαν όροι όπως ουραμιστές, ομοφυλοφιλία, ονοματίστηκαν διαστροφές, δημιουργήθηκαν διαγνωστικές κατηγορίες όπως ομοφυλοφιλία, ετεροφυλοφιλία, υστερία, νυμφομανία και ένα πλήθος περιεργες «διαστροφές» (παραφιλίες). Αυτές οι ετικέτες χρησιμοποιήθηκαν για να ορίσουν τι ήταν «φυσιολογικό» και τι όχι, διακρίνοντας τους «διαστραμμένους» από τους «αποδεκτούς», δηλαδή τους ετεροφυλόφιλους, αναπαραγωγικούς, και μονογαμικούς.

Στη δεκαετία του '60 ο Δυτικός κόσμος έγινε μάρτυρας σε ένα μετασχηματισμό της σεξουαλικότητας, που ξεκίνησε με τη γνωστή «σεξουαλική επανάσταση», η οποία προκάλεσε την «εnthρόνιση του βασιλιά σεξ». Οι δύο επόμενες δεκαετίες επαναξιολογούν και επαναπροσδιορίζουν το ρόλο της σεξουαλικής λειτουργίας. Έτσι, στις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα παρουσιάστηκαν μεγάλες αλλαγές στις σεξουαλικές πεποιθήσεις και τα ήθη. Αυτές οι μεταβολές οδήγησαν σε μια σειρά μελετών, που με λιγότερη προκατάληψη προσπαθούν να εισχωρήσουν στον κόσμο απόμων με ειδικές σεξουαλικές προτιμήσεις, μερικές από τις οποίες προσκρούουν στις κοινωνικές επιταγές αλλά και στο σεβασμό της προσωπικής ελευθερίας.

Σε αυτές τις τελευταίες περιπτώσεις η διεθνής βιβλιογραφία παρουσιάζει αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις. Στον τομέα αυτόν έρχεται το βιβλίο του Ορέστη Γιωτάκου να καλύψει ένα μεγάλο κενό της ελληνικής βιβλιογραφίας. Το βιβλίο, που είναι ενημερωμένο με τις πιο πρόσφατες εργασίες στο θέμα του, προσφέρει επίσης μοναδικές πληροφορίες από τον ελλαδικό χώρο, που προέρχονται από την εξαιρετική διδακτορική διατριβή του συγγραφέα. Το βιβλίο είναι καλογραμμένο, με καλή δομή, εύληπτο, με πληθώρα βιβλιογραφικών αναφορών και είναι πολύ χρήσιμο όχι μόνο για όσους ασχολούνται με την υγεία, αλλά και για τους νομικούς, εγκληματολόγους ή άλλους σχετικούς με το αντικείμενο επιστήμονες. Είμαι σίγουρος ότι το βιβλίο αυτό θα αποτελέσει το θεμέλιο για κάθε περαιτέρω εργασία γύρω από την παραφιλική συμπεριφορά στη χώρα μας.

Νίκος Βαϊδάκης
Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχιατρικής,
Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών

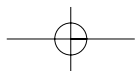
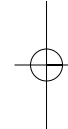
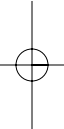
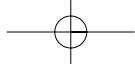

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με το σύγγραμμά του αυτό ο κ. Ορέστης Γιωτάκος προσεγγίζει σε βάθος ένα θέμα πρωτοποριακό για τα ελληνικά δεδομένα, το οποίο συγχρόνως περιβάλλεται από πλήθος προκαταλήψεων και ιδεών, τη σεξουαλική επιθετικότητα και τις παραφυλίες. Η μελέτη στο θεωρητικό μέρος στηρίζεται σε τρεις άξονες, παρουσιάζοντας ολοκληρωμένα τις διαστάσεις διάγνωση, αντιμετώπιση και πρόληψη της υποτροπής. Το βιβλίο αυτό, εκτός από το ενδιαφέρον που παρουσιάζει, τόσο στους ειδικούς της Ιατρικής και Ψυχολογίας όσο και στους ανήκοντες γενικότερα στις επιστήμες του ανθρώπου (κοινωνιολόγους, εγκληματολόγους κ.λπ.), είναι ιδιαίτερα χρήσιμο στους κλινικούς, για τους οποίους θα αποτελέσει ένα απαραίτητο εργαλείο και σημείο αναφοράς. Ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζει το θέμα ο κ. Γιωτάκος είναι επιστημονικά και μεθοδολογικά σωστός. Αφού παρουσιάσει με τρόπο άρτιο το θεωρητικό μέρος, το οποίο συνοδεύεται από μια πολύ πλούσια βιβλιογραφία, μας δίνει τα αποτελέσματα μιας εμπειρικής έρευνας σε 98 σεξουαλικούς δράστες, σχετικά με το πορτραίτο των ατόμων αυτών. Η σημασία της έρευνας αυτής είναι μεγάλη και ευθυγραμμίζεται με τις έρευνες που εδώ και 25 χρόνια διεξάγουν οι πλέον ευαισθητοποιημένες χώρες στο συγκεκριμένο αυτό θέμα.

Θα ήθελα να κάμω μόνο μία ευχή, γνωρίζοντας πόσο σημαντικό είναι το χρονικό σημείο παρουσίασης αυτού του θέματος, δεδομένου ότι η Ελλάδα, μια χώρα με βαθιά ριζωμένα στερεότυπα και προκαταλήψεις, προχωρεί με δειλά βήματα στο θέμα της μελέτης της σεξουαλικής κακοποίησης: Να γίνει το βιβλίο αυτό γνωστό όσο το δυνατόν ευρύτερα, ώστε να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την κλινική αποτίμηση των σεξουαλικών δραστών και το σωστό χειρισμό της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά. Επίσης, να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για την άσκηση μιας ορθολογικής αντεγκληματικής πολιτικής στο ευαίσθητο αυτό θέμα. Ο καιρός επείγει, ώστε η ελληνική κοινή γνώμη να αντιμετωπίσει το θέμα με την πρέπουσα σοβαρότητα και, προς την κατεύθυνση αυτή, το βιβλίο του κ. Γιωτάκου αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο.

Αντώνης Δ. Μαγγανάς
Καθηγητής, Τομέας Εγκληματολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Αγαπητοί αναγνώστες,

Η σεξουαλική επιθετικότητα και η σεξουαλική παρέκκλιση αποτελούν ένα φαινόμενο με σοβαρές ψυχολογικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Υπολογίζεται ότι 5–15% των παιδιών κακοποιούνται σεξουαλικά. Κάθε χρόνο στις ΗΠΑ 100.000–500.000 παιδιά κακοποιούνται σεξουαλικά, ενώ παρόμοια υψηλά ποσοστά έχουν καταγραφεί σε Καναδά, Αγγλία, Ολλανδία, Δανία, Γερμανία και Βέλγιο (Zonana 1997, Baker & Duncan 1985). Αρκετές μελέτες επίσης δείχνουν ότι 10–20% των ενήλικων γυναικών πέφτουν θύματα σεξουαλικής επίθεσης (Johnson & Sacco 1995). Τα επίσημα στοιχεία τείνουν να μην παρουσιάζουν όλη τη διάσταση, αφού υπολογίζεται ότι μόνο 8% των θυμάτων βιασμού αναφέρουν το γεγονός. Μελέτες προερχόμενες από μεγάλα δείγματα των ΗΠΑ, Νέας Ζηλανδίας και Ν. Αφρικής δείχνουν ότι 4–7% των ανδρών παραδέχονται ότι έχουν διαπράξει βιασμό ή απόπειρα βιασμού (Polaschek et al 1997). Τα θύματα αναπτύσσουν συχνά συμπτώματα κρίσεων άγχους ή κατάθλιψης, μια κατάσταση που συχνά αντιμετωπίζεται ως «μετατραυματική διαταραχή» (Moscarello 1991).

Ως βιασμός θεωρείται η βίαιη σεξουαλική πράξη χωρίς τη συγκατάθεση του άλλου ατόμου. Η νομική διερεύνηση, όμως, σχετικά με το μέγεθος της βίας που εξασκείται για να καμφθεί η αντίσταση του θύματος (π.χ. ψυχολογική πίεση, σωματική βία, απειλή με όπλο), αλλά και τη βαρύτητα της σεξουαλικής κακοποίησης που υφίσταται το θύμα (π.χ. πεο-αιδοϊκή, πεο-πρωκτική επαφή, συνέργεια, πολλαπλότητα επαφών), συχνά προβληματίζει τους δικαστές και τους υποχρεώνει να συνυπολογίζουν πολλές παραμέτρους (Firestone et al 1998a). Συχνά, εργαστηριακές εξετάσεις σπέρματος και γυναικολογική εξέταση συμπληρώνουν τις αποδείξεις της διάπραξης. Κλινικοί και ερευνητές συμφωνούν ότι οι βιαστές είναι μια ετερογενής ομάδα ατόμων με ποικίλα κίνητρα για επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά. Η παρορμητικότητα, η δυσκολία συναίσθησης των συναισθημάτων των άλλων και η πολλαπλή παραπρωματικότητα φαίνεται να αποτελούν κοινά χαρακτηριστικά των βιαστών (Brown & Forth 1997). Υποστηρίχθηκε ότι ο βιασμός θα πρέπει να ταξινομηθεί στις παραφυλίες, αφού οι ψυχολογικές διαδικασίες και πρακτικές αρκετών τύπων βιασμού μοιάζουν ή ακόμη πληρούν τα διαγνωστικά κριτήρια για παραφυλία (Abel & Rouleau 1990). Στο κεφάλαιο 1 του βιβλίου παρουσιάζονται οι αιτιολογικές θεωρίες για την ανάπτυξη της συμπεριφοράς αυτής, οι κλινικές της μορφές και η κλινική εκτίμηση, καθώς και οι δυνατότητες θεραπευτικής παρέμβασης. Επίσης, στο κεφάλαιο 5 παρατίθεται η σχετική νομοθεσία, καθώς και προβληματισμοί σχετικά με τις θέσεις της σύγχρονης νομικής και ψυχιατρικής επιστήμης.

Ένα μεγάλο μέρος της παρεκκλίνουσας ή επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς φαίνεται να καλύπτεται από τη διάγνωση «Παραφυλική Διαταραχή» (Hanson & Bussiere 1998). Πρόκειται για σύνθετες ψυχοσεξουαλικές διαταραχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται από επαναλαμβανόμενες

xxii

σεξουαλικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις και πρακτικές. Σύμφωνα με το DSM-IV, οι κύριες κατηγορίες είναι: παιδοφιλία, επιδειξιμανία, φετιχισμός, εφαισιμανία, σεξουαλικός μαζοχισμός, σεξουαλικός σαδισμός, ηδονοβλεψία, παρενδυματικός φετιχισμός και μια ξεχωριστή κατηγορία για άλλες παραφυλίες μη προσδιοριζόμενες αλλιώς, όπως για παράδειγμα ζωοφιλία, υποξυφιλία και νεκροφιλία. Στα κεφάλαια 2, 3 και 4 παρουσιάζονται λεπτομερώς οι κλινικές μορφές, οι προτεινόμενες αιτιολογικές θεωρίες και οι δυνατότητες θεραπευτικής παρέμβασης στα άτομα με παραφυλική διαταραχή.

Αρκετές παράμετροι της σεξουαλικής συμπεριφοράς ενός φυσιολογικού ενήλικα άνδρα φαίνεται να εξαρτώνται από τα ανδρογόνα. Φαινόμενα, επίσης, όπως επιθετικότητα ή σεξουαλική επιθετικότητα φαίνεται να συνδέονται με αυξημένη ή διαταραγμένη λειτουργικότητα του άξονα υποθάλαμος-υπόφυση-γονάδες. Παράλληλα, το νευροδιαβιβαστικό σύστημα δείχνει να ενέχεται τόσο στη φυσιολογική όσο και στην παρεκκλίνουσα σεξουαλικότητα, ενώ η αλληλεπίδραση ορμονικού και νευροδιαβιβαστικού συστήματος φαίνεται να προσδιορίζει συγκεκριμένες πτυχές των συμπεριφορών αυτών. Στο κεφάλαιο 6 παρουσιάζονται εκτενώς οι βιολογικές υποθέσεις και τα ερευνητικά δεδομένα που σχετίζονται με την ανάπτυξη συμπεριφορών σεξουαλικής επιθετικότητας ή παρέκκλισης.

Τέλος, στο κεφάλαιο 7 διερευνάται και παρουσιάζεται το ψυχολογικό προφίλ του σεξουαλικού παραπτώματος στην Ελλάδα. Θεωρώ ότι η γνώση των ψυχοκοινωνικών ελλειμμάτων των ατόμων αυτών θα δώσει τη δυνατότητα, τόσο για πληρέστερη εκτίμηση του φαινομένου αυτού στην Ελλάδα, όσο και για ένα ρεαλιστικό σχεδιασμό αντιμετώπισης και πρόληψης. Επειδή η πρωτογενής πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης σχετίζεται άμεσα με τη θεραπευτική αντιμετώπιση των σεξουαλικών παραπτωμάτων, όπου αυτή είναι εφικτή, το κεφάλαιο αυτό καταλήγει με την παράθεση των σύγχρονων δεδομένων που κινούνται προς την κατεύθυνση αυτή.

Πρόσφατες θυματολογικές μελέτες στη χώρα μας υποδεικνύουν την ανάγκη περαιτέρω μελέτης του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης (Τσιγκρής 1996, 2000), ενώ συγχρόνως υπάρχει εμφανής έλλειψη μελετών που να αφορούν το σεξουαλικό δράστη. Δεδομένης της σημαντικότητας του ρόλου του δράστη στο φαινόμενο αυτό, θεωρώ ότι η γνώση των σύνθετων ψυχοβιολογικών παραμέτρων που τον απαρτίζουν αποτελεί απαραίτητο επιστημονικό κομμάτι για οποιαδήποτε μελλοντική ανάλυση ή σχεδιασμό πρόληψης. Ελπίζω λοιπόν ότι το παρόν βιβλίο θα συμβάλει ικανοποιητικά στην προσπάθεια αυτή και θα φανεί χρήσιμο σε αρκετούς επιστήμονες από πολλούς και συμπληρωματικούς χώρους.

Ορέστης Γιωτάκος